

Voorstel aan : Gemeenteraad van 26 januari 2015
Door tussenkomst van : Raadscommissie van 19 januari 2015
Nummer : 4
Onderwerp : Kwijtschelding gemeentelijke belastingen 2015.
Bijlage(n) : 1. Overzicht van door andere gemeenten in 2014 gehanteerde kwijtscheldingsnormen.
2. Besluit kwijtschelding gemeentelijke belastingen ondernemers en kosten kinderopvang.

Samenvatting : Dit besluit geeft de mogelijkheid om kwijtschelding te verlenen voor privéschulden van ondernemers en biedt daarnaast de mogelijkheid om de kosten die men voor kinderopvang heeft moeten maken, na aftrek van ontvangen kinderopvangtoeslag of tegemoetkoming in de kosten voor kinderopvang door de gemeente of Uvw, mee te nemen in de berekening van de betalingscapaciteit.

Voorgestelde beslissing : I. het Besluit kwijtschelding gemeentelijke belastingen ondernemers en kosten kinderopvangtoeslag vast te stellen;
II. dit besluit in werking te laten treden per 1 januari 2015.

Inleiding

In december 2013 heeft een aantal fracties van uw raad verzocht om te onderzoeken of het mogelijk is om de kosten voor kinderopvang als bijzonder uitgave in aanmerking te nemen en per 2015 te kunnen invoeren. Daarnaast heeft u gevraagd om te onderzoeken of het mogelijk is om kwijtschelding te verlenen voor de privé-belastingsschulden voor ondernemers.

Inventarisatie

Hierop is een inventarisatie opgesteld (zie bijlage 1) van welke keuze in de omliggende gemeenten is gemaakt. Uit deze inventarisatie is gebleken dat bijna tweederde van de gemeenten in de provincie Groningen kiest voor een kwijtschelding van de privéschulden van ondernemers. Voor de kinderopvang is dit bijna fiftyfifty.

Omtrent de hoogte van de kwijtscheldingsbedragen zijn geen getallen bekend. Hefpunt heeft in het afgelopen jaar vanuit de gemeente Haren 9 verzoeken tot kwijtschelding van privé-belastingsschulden voor ondernemers ontvangen. Omdat Hefpunt voor de waterschapsbelastingen wel de mogelijkheid biedt om hiervoor kwijtschelding aan te vragen heeft Hefpunt voor de waterschapsbelastingen 3 verzoeken toegewezen. Dit op grond van dezelfde systematiek als voor particulieren verhoogd met een vast bedrag voor toegestaan bedrijfsvermogen. Dit was over de periode 2012-2014 een bedrag van € 10.000,-. De overige 6 verzoeken zijn afgewezen vanwege het feit dat de betreffende ondernemers niet alle gegevens volledig c.q. tijdig hebben aangeleverd bij Hefpunt.

Kwijtschelding privé-belastingsschulden voor ondernemers

Met ingang van 1 april 2011 is de mogelijkheid in de Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990 opgenomen, om ondernemers voor die belastingen die geen betrekking hebben op de bedrijfsvoering (dus alleen voor de privé-belastingen) onder dezelfde voorwaarden in aanmerking te laten komen voor kwijtschelding als particulieren. Een ondernemer is in dit kader een natuurlijk persoon die een bedrijf of een zelfstandig beroep uitoefent.

Tot 1 april 2011 was er bijna geen mogelijkheid tot het verlenen van kwijtschelding aan ondernemers voor hun privé-belastingen. Alleen bij een zogenaamd crediteurenakkoord met alle schuldeisers kwam het restant van de verschuldigde bedragen voor kwijtschelding in aanmerking.

Door de wijziging in de regelgeving kan een gemeente besluiten om kwijtschelding van gemeentelijke belastingen voor ondernemers onder dezelfde voorwaarden toe te kennen als particulieren. Daarbij geldt dan wel de restrictie dat het om privé-belastingen moet gaan. Belastingen die geheel of gedeeltelijk verband houden met de uitoefening van het beroep of bedrijf vallen buiten de verruiming van de regelgeving.

Ten aanzien van het inkomen en het privé-vermogen zijn de bepalingen zoals voorgescreven in de Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990 van toepassing. De Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990 beschrijft echter niet hoe het inkomen en vermogen van een ondernemer in het kader van kwijtschelding bepaald moet worden. Deze regeling is immers geschreven voor particulieren. In zijn brief van 2 maart 2012 aan de Tweede Kamer¹ heeft de minister van BZK met betrekking tot kwijtschelding voor ondernemers slechts gesteld dat *het voor de uitoefening van het bedrijf of zelfstandig beroep noodzakelijke vermogen niet tot het voor de kwijtschelding te toetsen vermogen wordt gerekend*. Hoe dit noodzakelijke vermogen moet worden vastgesteld en hoe het inkomen van een ondernemer moet worden bepaald, is niet in de regelgeving opgenomen. Hier moet door de gemeenteraad een nadere invulling aan worden gegeven.

¹ 2012-0000133062: Gevolgen voor de armoedeval van wijziging van de vermogensnorm in de decentrale kwijtscheldingsregeling

Het door de WIK (Werkgroep Inkomens- en Kwijtscheldingsbeleid) uitgebrachte advies bij het wetsvoorstel luidde om aan te sluiten bij reeds bestaande toetsen voor ondernemers. Als voorbeeld is de toets op het inkomen door de Belastingdienst aangehaald. Verdere richtlijnen zijn echter niet gegeven.

Aansluiten bij de definitieve aanslag IB/PVV (toets inkomen Belastingdienst) van de betreffende ondernemer, houdt in dat (ruim) twee jaar uitstel van betaling moet worden verleend. Immers, de definitieve aanslag zal voor ondernemers die in een lastige financiële situatie zijn geraakt (en dus uitstel van aangifte bij de Belastingdienst hebben aangevraagd) pas laat worden vastgesteld. Voor een belastingaanslag over het jaar 2014 moet bij de Belastingdienst uiterlijk voor 1 april 2015 aangifte worden gedaan. De Belastingdienst verleent (op verzoek) uitstel voor het doen van aangifte tot uiterlijk 31 december 2015. De voorlopige aanslag zal dan medio maart 2016 worden vastgesteld, de definitieve aanslag doorgaans medio juni 2016.

Wanneer de betreffende ondernemer voor zijn gemeentelijke (privé)aanslag 2014 om kwijtschelding verzoekt (aanslag gedagtekend eind februari 2014), zal dan tot medio juni 2016 uitstel moeten worden verleend alvorens het verzoek kan worden getoetst. Deze handelwijze wordt daarom afgeraden.

Een andere mogelijkheid is om aan te sluiten bij de wijze van toetsing conform de BBZ-regeling van de gemeente (Besluit Bijstandverlening Zelfstandigen). Deze regeling richt zich op ondernemers die vanuit een bijstandsuitkering geholpen worden om door middel van "eigen ondernemerschap" uit de bijstand te geraken. Anderzijds is de regeling bestemd voor gevestigde ondernemers die (door omstandigheden) een inkomen genereren onder bijstandsniveau. Door middel van de BBZ-regeling kan het inkomen aangevuld worden tot bijstandsniveau.

Aangezien er voor de bovenstaande groep geen kwijtscheldingsnormen zijn vastgesteld heeft Hefpunt samen met een aantal andere gemeenten zelf normen gehanteerd. Deze zijn gekoppeld aan de kennis en ervaringen die zijn opgedaan met de kwijtscheldingsverzoeken van particulieren. In de praktijk blijken deze normen goed toepasbaar. Deze norm is vastgesteld op de WWB-norm + max. € 10.000,00 noodzakelijk bedrijfsvermogen voor de jaren 2012-2014.

Geconcludeerd kan worden dat binnen de eigen organisatie niet de kennis aanwezig is om deze beleidskeuze toe te passen. Dit brengt met zich mee dat Hefpunt deze beleidskeuze zou moeten uitvoeren en daarom is aansluiten bij de beleidskeuzes van Hefpunt ook ten aanzien van het toegestane vermogen de beste optie.

Financiële gevolgen

Het afgelopen jaar heeft Hefpunt 9 kwijtscheldingsverzoeken voor de gemeente Haren ontvangen. Hefpunt heeft vervolgens de aanvragers verzocht om de benodigde gegevens te leveren. Hier gaat het om de financiële boekhouding van de onderneming, goedgekeurd door een accountant. Uiteindelijk hebben 3 aanvragers de benodigde gegevens aangeleverd. Aan de hand van de huidige aanvragers in casu ondernemers en het geschatte aantal extra aanvragen wordt een aantal van 5 extra te verlenen verzoeken om kwijtschelding à € 425,- verwacht (meest voorkomende gemiddelde bedrag gecombineerde aanslag: onroerende-zaakbelastingen, afvalstoffenheffing en rioolheffing).

In onderstaande tabel is het gevolg van het toepassen van kwijtschelding voor ondernemers weergegeven, inclusief te verwachten extra perceptiekosten:

Soort belasting	Aantal	Bedrag
Onroerende-zaakbelastingen	5 x € 200	€ 1.000
Afvalstoffenheffing	5 x € 110	€ 550
Rioolheffing	5 x € 115	€ 575
Perceptiekosten	5 x € 50	€ 250
Totaal extra kwijtschelding + perceptiekosten		€ 2.375

Indien er voor wordt gekozen om deze verruimingsmogelijkheid op 1-1-2015 te laten ingaan, heeft deze toepassing de nodige consequenties voor de tarieven van de onroerende-zaakbelastingen, afvalstoffenheffing en rioolheffing. Immers de kosten voor de kwijtschelding en de kwijtgelastde belastingen en heffingen mogen worden verdisconteerd in het specifieke belastingtarief. Gezien het feit dat dit een wijziging in de lokale lasten en een andere verdeling met zich meebrengt dient de paragraaf Lokale heffingen in de begroting te worden aangepast.

Advies

De verruimingsmogelijkheid om ondernemers voor kwijtschelding in aanmerking te laten komen op dezelfde wijze als die bij Hefpunt gelden, voor het jaar 2015 toe te passen.

Kosten kinderopvang als uitgaven in aanmerking nemen

De recente bezuinigingsmaatregelen van het kabinet zijn er op gericht zijn om ook alleenstaande ouders met jonge kinderen te stimuleren om aan de arbeidsmarkt deel te nemen. Hierdoor zijn strengere eisen gesteld aan ontheffing van sollicitatie- en arbeidsverplichting voor alleenstaande ouders met jonge kinderen in de WWB. Om voor deze categorie armoedeval te voorkomen, is voor de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen de mogelijkheid geschapen om de kosten van kinderopvang mee te nemen in de berekening van het inkomen.

De maatregel geldt echter voor **alle** gezinssamenstellingen, onder voorwaarde dat de kinderopvang "noodzakelijk" is. Er kan bijvoorbeeld geen sprake zijn van een ouder die thuis zit en het kind op kan vangen. De alleenstaande ouder die werkt, gedeeltelijk werkt of studeert kan in aanmerking komen. Daarnaast ook de gezinnen waar beide ouders werken, beide ouders studeren of de één werkt en de ander studeert. De verwachting is evenwel dat vooral alleenstaande ouders baat bij de maatregel zouden kunnen hebben.

Om deze stimulans via kwijtschelding te bekostigen, is met ingang van 1 januari 2012 structureel een bedrag groot € 10 miljoen aan de algemene uitkering van het gemeentefonds toegevoegd². Omdat van dit bedrag een bedrag groot € 2 miljoen feitelijk bestemd was voor de waterschappen, is de toevoeging aan de algemene uitkering van het gemeentefonds per 1 januari 2013 vastgesteld op € 8 miljoen³. De verdeling van dit bedrag vindt plaats middels de maatstaven bijstandsontvangers en huishoudens met laag inkomen. Aan de gemeente Haren is in 2012 een bedrag groot (circa) € 2.500 uitgekeerd. Dit bedrag is in de algemene uitkering opgenomen. Met ingang van 2013 bedraagt de compensatie voor maximaal vijf jaar circa € 2.000.

² Septembercirculaire gemeentefonds 2011, § 5.6

³ Junicirculaire gemeentefonds 2012, § 4.4

Het is niet zo dat het totale bedrag aan kosten voor kinderopvang wordt gecompenseerd. Het gaat om de kosten die huishoudens voor kinderopvang moeten maken, na aftrek van ontvangen kinderopvangtoeslag of tegemoetkoming in de kosten voor kinderopvang door de gemeente of het Uvw. Ook zijn maximumbedragen aan de te maken kosten voor kinderopvang gesteld.

Met andere woorden: de voor rekening van belastingschuldige blijvende (reële) kosten worden bij de berekening van de betalingscapaciteit als “bijzondere uitgaven” aangemerkt.

Concluderend: deze beleidskeuze leidt tijdelijk tot mindere opbrengsten van de gemeentelijke belastingen. De gemeente wordt immers slechts tijdelijk via de algemene uitkering van het gemeentefonds gecompenseerd.

Financiële gevolgen

De financiële gevolgen van deze beleidskeuze (kosten kinderopvang in aanmerking nemen als uitgaven) is niet te bepalen, aangezien het gaat om belastingschuldigen die nu grotendeels niet in aanmerking komen voor kwijtschelding.

Door het Ministerie van SZW is voor het jaar 2012 voor de gemeente Haren berekend dat met deze beleidskeuze een bedrag van circa € 2.500 is gemoeid. Dit bedrag is ook aan de algemene uitkering uit het gemeentefonds voor Haren toegevoegd. Met ingang van 2013 is dit bedrag structureel circa € 2.000 per jaar. Het instemmen met deze beleidskeuze zou derhalve een budgettair neutraal resultaat op moeten leveren. Het is echter mogelijk dat een groter aantal personen dan door SZW berekend is in aanmerking komen voor kwijtschelding.

Uit onderzoek is gebleken dat een kleine meerderheid van de gemeente in de provincie Groningen deze beleidskeuze wel toepast bij de kwijtscheldingsnormen. Echter is het niet mogelijk om de resultaten inzichtelijk te krijgen, aangezien de bedragen worden berekend in de algemene kwijtscheldingsverzoeken.

Advies

De kosten van kinderopvang als uitgaven, ter bepaling van de inkomensnorm, ook toe te passen. Daarnaast worden de controles op inkomens en uitkeringen in de toekomst mede door de bezuinigingen strenger wat met zich meebrengt dat mogelijk meer mensen voor kwijtschelding in aanmerking kunnen komen. De eventuele stijging in kwijtscheldingsverzoeken zullen binnen het huidige budget kunnen worden opgevangen.

Conclusies

Op grond van de in deze nota aangegeven gevolgen wordt het volgende geadviseerd: De verruimingsmogelijkheid om ondernemers voor kwijtschelding in aanmerking te laten komen op dezelfde wijze als die voor particulieren gelden, met ingang van 1 januari 2015 toe te passen conform de normen zoals deze worden gehanteerd door het Hefpunt;

1. De kosten die men voor kinderopvang heeft moeten maken, na aftrek van ontvangen kinderopvangtoeslag of tegemoetkoming in de kosten voor kinderopvang door de gemeente of Uvw, met ingang van 1 januari 2015 mee te nemen in de berekening van de betalingscapaciteit.

Communicatie

Wijzigingen in beleidskeuzes leiden in praktijk vaak tot vragen bij de burger. Een goede voorlichting vooraf heeft een gunstige invloed op het aantal onnodige vragen. Omdat de uitvoering van de kwijtschelding bij Hefpunt is ondergebracht, zal in de toelichting bij het verzoekformulier apart aandacht besteed moeten worden aan de gevolgen van de wijzigingen van het beleid van de gemeente Haren.

Haren, 12 december 2014

burgemeester en wethouders,

mr. M.P. de Wilde,
secretaris

J.G. Vlietstra,
burgemeester